

ВИБОРЧИЙ КОДЕКС: БЛИСК І ЗЛИДЕННІСТЬ КОДИФІКАЦІЇ

Юрій КЛЮЧКОВСЬКИЙ

д.ю.н., доцент НАУКМА,

президент

Інституту виборчого права

Виборчий кодекс України 2019

Кодифікація виборчого законодавства – загальна тенденція

Виборчі кодекси:

Азербайджан, Албанія, Бельгія, Білорусь, Болгарія, Вірменія, Грузія, Молдова, Польща, Франція

Велика Британія: *Representation of the People Act*

Іспанія: *Органічний закон про виборчий режим*

Канада: *Canada Election Act*

Нідерланди, Норвегія, Швеція

Основні цілі кодифікації

- забезпечення *системності та взаємної узгодженості* нормативного матеріалу на основі *єдиної системи принципів виборчого права, спільних для усіх виборів*
- *уніфікація* законодавчого регулювання однорідних виборчих процедур для різних типів виборів

Інші важливі цілі кодифікації

- *Подолання множинності виборчих законів, уникнення перетину предметів регулювання різних актів*
- Повнота законодавчого регулювання виборів *єдиним кодифікованим актом*
- *Забезпечення юридичної визначеності (законних очікувань) як складової принципу верховенства права*

Інші важливі цілі кодифікації

- досягнення *узгодженості* із суміжними законодавчими актами інших галузей законодавства
- створення умов для підвищення рівня *стабільності виборчого законодавства*
- забезпечення достатньої *зручності користування кодексом*, зрозумілості його структури

Виборчий кодекс повинен:

- бути консолідованим
- бути заснованим на єдиній системі галузевих принципів права
- бути внутрішньо узгодженим та логічно упорядкованим
- забезпечувати повноту регулювання відповідної сфери правовідносин
- не породжувати колізій із суміжним законодавством

Чи досягнуті ці цілі?

Неповнота кодифікації:

- «Про Центральну виборчу комісію»
- «Про Державний реєстр виборців»
- Проблема співвідношення між виборчим кодексом і цими законами
- *“Lex specialis derogat legi generali”*
 - Позиція Великої Палати щодо повноважень Центральної виборчої комісії
- **Р.Кабріяк: «У кодексі закладене прагнення зробити його вичерпним у своїй сфері»**

- Колізії з Законом «Про Державний реєстр виборців» щодо виборчої адреси щодо права голосу на місцевих виборах
- **Стаття 141 Конституції – «жителі»**
Проблема фактичного чи офіційного (зареєстрованого) місця **проживання**
- **Закон** – довільна (заявна) зміна виборчої адреси до будь-якої громади без жодного підтвердження
- Частина шоста статті 7 Виборчого кодексу – віднесення виборця до відповідної громади на основі *виборчої адреси* (чи це **житель?**)

Структура Кодексу

Порушено *пандектну* структуру:

- збіднено зміст Загальної частини
- багато однорідних положень повторюються у різних книгах, часто з необгрунтованими відмінностями
- для місцевих виборів застосовано неефективну *інституційну* побудову (замість *пандектної*)

Статус і повноваження офіційних
спостерігачів: ст. 60, 112, 167, 239

Дострокове припинення повнова-
жень виборчих комісій та їх членів:
ст. 89, 146, 208

Порядок голосування за місцем
перебування виборця:

ст. 119, 174, 249

Порядок підрахунку голосів:

ст. 120, 175, 250

Прогалини і колізії

- Стаття 65 взагалі не передбачає розгляду скарг дільничними виборчими комісіями
- Стаття 88 «Повноваження дільничної виборчої комісії»
п.10: «розглядає звернення, заяви і скарги...»
- Стаття 145, п.10; стаття 207, п.10: «розглядає звернення...»

- Стаття 120, частина третя:
«У разі якщо під час проведення голосування до дільничної виборчої комісії надійшли звернення стосовно порушень, що мали місце під час проведення голосування на виборчій дільниці, дільнична виборча комісія розглядає їх на початку засідання»
- Стаття 175, частина четверта
- Стаття 250, частина четверта
- Прогалина у статті 65 – порушення юридичної визначеності

- Стаття 67, частина четверта:
«подання скарги... представником кандидата у територіальній виборчій комісії»
- Стаття 238 не передбачає такого представництва кандидатів на місцевих виборах
- Стаття 237 встановлює гарантії (щодо трудових відносин) для кандидатів у депутати
- Такі гарантії для кандидатів на посаду голови громади не передбачені

■ **Стаття 269, частина третя:**

Якщо за результатами голосування у багатомандатному окрузі **на останній мандат** у цьому окрузі претендують два або більше кандидатів, які отримали однакову кількість голосів виборців, територіальна виборча комісія приймає рішення про призначення повторного голосування **щодо цих кандидатів**.

■ **Стаття 281, частина перша:**

Територіальна виборча комісія приймає рішення про призначення повторного голосування, якщо:

- 1) у виборчому окрузі в день голосування **найбільшу і водночас однакову** кількість голосів набрали два або більше кандидатів у депутати

Текстуальні недоліки

■ *Стаття 25*

2. Система територіальної організації місцевих виборів встановлюється цим Кодексом.

3. Система територіальної організації кожного типу виборів визначається цим Кодексом.

■ Частина шоста статті 63 відтворює положення статті 24 щодо організації роботи органів державної влади, у тому числі судів

- Тут зазначені лише проблеми, пов'язані з технікою кодифікації та законодавчою технікою
- Змістовні проблеми Виборчого кодексу мають бути предметом окремого аналізу. Частково вони є предметом розгляду Конституційним Судом

Дякую за увагу!